

BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ ÖĞRETMENLERİNİN KENDİ YETERLİKLERİ VE UYGULAMADAKİ SORUNLAR HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ¹

Fevzi DURSUN² ve Asuman Seda SARACALOĞLU³

Özet

Öğretmenleri yetiştirme dünyada olduğu gibi Türkiye 'de de gündeme getirilen eğitim sorunlarının başında yer almaktadır. Bu çalışmada, bilişim teknolojileri öğretmenlerinin, kendi yeterlikleri ve uygulamadaki sorunlar ile ilgili görüşlerini değerlendirmek amaçlanmıştır. Araştırmada yöntem olarak; nitel görüşme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu Aydın, Denizli ve Muğla illeri merkez ilçelerinde görev yapan görüşme yapmaya gönüllü olan 36 bilişim teknolojisi öğretmeninden oluşmaktadır. Üç ildeki 36 öğretmen, görüşme katılımcıları olarak belirlenirken, nitel araştırmalarda kullanılan amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunun hazırlanmasında uzman görüşü alınmış ve pilot çalışması yapıldıktan sonra görüşme formuna son şekli verilmiştir. Verilerin analizinde; hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile yapılan görüşmeler, ses kayıt cihazıyla kaydedilmiş; ses kaydına izin vermeyen bir görüşmecinin görüşleri ise not alınarak kaydedilmiştir. Görüşme kayıtları transkript edilmiş ve dijital ortamda yazılı olarak kaydedilmiştir. Daha sonra görüşme verileri içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Sonuçta öğretmen görüşlerinden; üniversitede alınan eğitimle yapılan görevin tam örtüşmediği, uygulama gerektirecek öğretmenlik becerilerinin yeterliklerinde bazı eksikliklerin olduğu, bilişim teknolojileri dersinin öğrenci, idareci ve diğer öğretmenler tarafından seçmeli bir ders olarak değerlendirildiği, öğretmenlerin ortama müdahale edemediği, planlamaya pek önem verilmediği, öğretmenlerin genelde internet üzerinde buldukları hazır materyallerle ders işledikleri, öğrencilerin bilgisayar okur yazarlığıyla ilgili temel işlemleri bile tam olarak bilmedikleri, diğer branş öğretmenlerinin bilişim teknolojilerini kullanımı konusunda istekli olmadıkları, bilişim teknolojileri öğretmenlerinin formatör öğretmenliği zorunlu olarak kabul etmek durumunda kaldıkları, mesleki gelişimin daha çok internetle sağlandığı, değerlendirme işlerinin ciddiye alınmadığını, öğretmenlerin değerlendirmeyi sınıfın genel durumuna göre uygulama anında yaptıklarını, velilerin herhangi bir durumu görüşmek için okula pek gelmedikleri tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: bilişim teknolojileri öğretmenleri, öğretmen görüşleri, öğretmen yeterlikleri, öğretmen yetiştirme

ASSESSMENT OF INFORMATION TECHNOLOGIES TEACHERS' OPINIONS REGARDING THEIR SELF-COMPETENCE AND PROBLEMS IN APPLICATION

Abstract

Training of teachers is one of the main problems regarding education in Turkey as it is around the world. In this study, it is aimed to assess the opinions of information technologies teachers regarding their self-competence and problems in application. Qualitative interview method was utilized in the study. Study group consisted of 36 information technologies teachers who volunteered to interviews in the central districts of Aydın, Denizli and

¹ Bu Çalışma Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri ABD EPÖ-doktora programında tamamlanan "Bilişim Teknolojileri Öğretmen Yeterliklerinin Eğitim Elemanı, Öğretmen Adayı ve Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi" adlı doktora tezinden üretilmiştir.

² Yrd.Doç.Dr. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, fevzidursun@gmail.com

³ Prof.Dr. Adnan Menderes Üniversitesi, sedasaracal@gmail.com

Muğla. While designating 36 teachers from three provinces, of purposive sampling methods, maximum variation sampling method was utilized. In the study, semi-structured interview form was used as data collection tool. Expert opinion was received in the creation of the semi-structured interview form and the final form was given after the pilot study. For data analyses; interviews made with the prepared semi-structured interview form were recorded with voice recorder; and opinions of one interviewer who did not consent to voice recording were recorded by taking note. Interview records were transcribed and recorded in written in digital environment. After that, interview data were analyzed by content analysis method. As a result, it was detected from opinions of the teachers that; the education provided in university does not exactly match with the job, there are some deficiencies in the teaching competences which require activity, information technologies is considered as elective by students, administrators and other teachers, teachers cannot interfere with the milieu, planning is not emphasized, teachers generally teach courses with the materials they find online, students do not exactly know even the basic operations regarding computer literacy, teachers from other branches are not disposed to make use of information technologies, teachers of information technologies are obliged to accept formation teaching, professional development is mostly achieved by internet, assessment works are not taken seriously, teachers conduct assessment at the time of implementation in accordance with the general condition of the class, parents rarely visit school for discussing any issues.

Keywords: teachers of information technologies, teacher opinions, teacher competencies, teacher training.

GİRİŞ

Özel alan yeterliklerinin öğretmen yetiştirme politikalarının belirlenmesinde, öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarının hizmet öncesi öğretmen yetiştirme programlarında, öğretmenlerin hizmet içi eğitiminde, öğretmenlerin seçiminde, öğretmenlerin başarılarının performanslarının değerlendirilmesinde, öğretmenlerin kendilerini tanıma ve kariyer gelişimlerinde kullanılması beklenmektedir (MEB, 2008). Burada görüldüğü gibi öğretmen özel alan yeterlikleri sistem içerisinde birçok farklı durumda kullanılması planlanmaktadır. Bu nedenle sistemde öğretmenlerin neleri yapıp neleri yapmaması açısından yeterliliklerin kazandırılması ve öğretmenlerin eğitim öğretim sürecinde bu yeterlikleri kullanabilmesi her şeyden önce öğretim sürecinin verimliliği için büyük önem arz etmektedir. Öğretim sürecinin başarısını etkileyen en önemli etmenlerin başında öğretmenin nitelikleri gelmektedir. Öğretmenin öğretmenlik mesleğini yerine getireceği hizmet alanına yönelik gerekli bilgi ve beceriyi kazanması, öğretmenlik mesleği yeterliliği olarak tanımlanmıştır (Kubat, 605). Öğretmenlerin yetiştirme her zaman ülkelerin gündeminde ilk sıralarda olan eğitim konuları içerisinde olmuştur. Öğretmenlerin nitelikleri çeşitli araştırmalara konu olmuştur. Yaşadığımız dönemde öğretmenin geniş bir genel kültür, sağlam bir alan bilgisi ve güçlü bir meslek bilgisi ile donatılması, kendini günün şartlarına göre yenilemesi, teknolojiyi etkili kullanması gerekmektedir. Bu görevler öğretmenin gerekli nitelik ve yeterlikleri yerine getirecek şekilde yetiştirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Dünyada bilgi toplumunun simgesi olan bilgisayar, bilgisayara dayalı bilgi ve iletişim teknolojilerinin her alanda kullanımının artması sonucu eğitim kurumlarında bu alana ağırlık verilen eğitim-öğretimin gerçekleştirilmesi gereği ortaya çıkmıştır. Yaşamakta olduğumuz bilgi çağında artık bilgiye ulaşabilen, bilgiyi kullanabilen ve yaratıcı düşünen bireylere ihtiyaç vardır. Bu nedenle bilgi toplumunda yaşayan bireylerin bilgiye ulaşma, yerine bilgiyi düzenleme; değerlendirme; sunma; aktarma ile gelişen teknolojileri kullanabilme becerisine sahip olmaları, eleştirel düşünme, problem çözme, grupla çalışma gibi yeterliklerle donatılmaları gerekmektedir. Bilgi toplumu sürecinde ülkenin gelişiminde rol oynayacak bireylerin eğitim ve öğretim etkinliklerinin sürdürüldüğü kurumlar olarak okullar ve buralarda görev yapan öğretmenlerin, genelde ülkenin özelde ise eğitim kurumlarının vizyonuna ilişkin bilgisi, vizyonu benimseme düzeyi ve bu vizyona hizmet eden uygulamalar gerçekleştirme durumları önemli konulardır (Mutlu ve Erdem, 2013:983). Öğretmenler gelişen teknolojiler ve bilgi miktarındaki armaya rağmen sitem içerisindeki önemleri artarak devam etmektedir. Anacak öğretmenlerin eğitim kurumlarındaki rollerinde değişiklikler meydana gelmiştir.

Bilgi ve iletişim teknolojileri bireyleri günlük etkinliklerinde yeni teknolojileri kullanarak, hızla değişen dünyada yer almaya hazırlar. Bu amaçla ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıflara *Bilişim Teknolojileri ve Yazılım Dersi* konulmuştur. Yine bu dersi yürütmek için ilköğretim kurumlarında bilişim teknolojileri (bilgisayar) öğretmenleri görev yapmaktadır. Bu alan öğretmenleri, okullarda bulunan bilişim teknolojileri araçlarının eğitimde etkin kullanımını sağlamaları için *okul bilişim teknolojileri formatör öğretmeni* olarak görevlendirilmektedirler. Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü ilgili genelgede bilişim teknolojisi sınıfı bulunan her okulda en az bir formatör öğretmenin bulunması gerektiğini açıklamıştır (MEB, 2001)

Bilişim teknolojileri öğretmenliği alanında çalışan öğretmenlerin görevleri, rolleri veya okuttukları dersin kaç saat olduğu değişkenlik göstermiştir. Topu ve Göktaş (2012) çalışmasında da belirttiği gibi bilişim teknolojisi öğretmenlerinden görevleri dışında farklı sorumluluklar beklenmektedir.

Alan öğretmenlerin rutin görevlerinde ve özlük haklarında zaman zaman belirsizlikler ortaya çıkabilmektedir. Tüm öğretmenlik alanlarında olduğu gibi bu alan için de öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri ve özel alan yeterlikleri belirlenmiştir. MEB (2008) öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri; öğretmenlik mesleğini etkili ve verimli biçimde yerine getirebilmek için sahip olunması gereken bilgi, beceri ve tutumları kapsamakta ve 6 yeterlik alanı, 31 alt yeterlik ve 233 performans göstergesinden oluşmaktadır. Özel alan yeterlikleri ise; öğretmenlerin mesleğini etkili ve verimli biçimde yerine getirebilmek için sahip olması gereken bilgi ve becerileri kapsamakta ve üç düzeye ayrılan çeşitli performans göstergelerinden oluşmaktadır.

Ancak bu yeterliklerin öğretmen eğitimi, öğretmen seçimi, öğretmenin hizmet içinde değerlendirilmesinde ve öğretmenin kendini geliştirmesinde nasıl kullanılacağı henüz tam olarak belirlenmemiş olup çalışmalar ve güncelleştirmeler devam etmektedir.

Yeterliklerin kapsamı ve içeriği uluslararası uygulama ve deneyimlerden hareketle kolaylıkla tanımlanabilir. Ancak öğretmen yeterlikleri konusunda temel sorun; mevcut kurumsal yapı, kapasite, yasal ve yönetsel düzenlemelerin bu yeterlikleri geliştirme ve güvence altına almaya ne ölçüde uygun olduğunun değerlendirilmesidir (TED, 2009: 15). Öğretmenlik uzmanlık gerektiren bir alandır ve ülkemizde öğretmenlerin sahip olması gereken genel özel alan yeterlikleri belirlenmiş olup belirlenen bu yeterliklerin hizmet öncesinde öğretmen adayı yetiştiren eğitim fakültesi lisans programlarında edinilmesi ve lisans programlarının bu yeterlik alanları doğrultusunda güncellenmesi beklenmektedir (Arıkan, 2009). Genel olarak öğretmenlik alanlarında ve özel olarak bilişim teknolojileri öğretmenliği alanında özel alan yeterliklerini konu edinen araştırmaların yapılması alanda çalışan tüm ilgililere katkılar sunacaktır.

Eğitim-öğretim sürecinin her ögesi dinamiklidir. Okul binaları, eğitim programları, öğrenci ihtiyaçları, materyaller, politikalar. Bu değişimin doğal bir parçası olan öğretmenler ise sahip oldukları yeterliklerle bu sürece yön veren bir konumdur. Öğretmenlerin yeterliliklere ne derece sahip olduğunun araştırılması öğrenme öğretme sürecinin verimin arttıracağı gibi politika yapıcılara da karar verme sürecinde önemli veriler sağlayacaktır (Gündoğdu, Aytacı, Aydoğan ve Yıldırım, 2015). Artık günümüz dünyasında küreselleşmenin etkisi ile öğretmen yeterlikleri ulusal ve uluslararası alanda gündeme gelebilmektedir. Bunun yanında bilişim teknolojileri öğretmenliğinin kendi alanının özelliğinden dolayı farklı araştırmalar yapmaya daha çok gereksinim olduğunu söylenebilir. Bu bağlamda Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü programından mezun olan bilişim teknolojileri öğretmenlerinin yeterliklerine ilişkin kendi görüşlerinin neler olduğu araştırmada temel problem olarak kabul edilmiştir.

Araştırmanın amacı

Araştırmada bilişim teknolojileri öğretmenlerinin yeterliklerini ve uygulamadaki sorunları öğretmen görüşlerine göre değerlendirmektir.

YÖNTEM

Araştırmada yöntem olarak, nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların, olayların doğal ortamda gerçekçi ve birbirini tamamlayan bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma türüdür. Nitel araştırma, kuram oluşturma anlayışını temel alan, sosyal olguları bağlı olduğu çevre içerisinde araştırmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 39). Araştırmada veri toplama yöntemi olarak yüz yüze görüşme tekniği kullanılmıştır.

Veri Toplama

Araştırmada veriler nitel araştırmalarda sıklıkla başvurulan veri toplama tekniklerinden yüz yüze görüşme tekniği ile toplanmıştır. Görüşmeler aracılığıyla deneyimler, tutumlar, düşünceler, gibi gözlenemeyenler anlaşılmasına çalışılır. Bu süreçte sorulan sorulara karşı tarafın rahat, dürüst ve doğru şekilde tepkide bulunmasını sağlamak görüşmecinin temel görevidir. Yıldırım ve Şimşek'e (2008:122) göre görüşme; bireylerin görüşlerini, deneyimlerini ve duygularını ortaya çıkarma yönünden oldukça güçlü olması ve iletişimin en yaygın olan konuşmayı temel alması nedeniyle tercih edilmektedir. Bu araştırmada kullanılan süreçte; görüşme formunun hazırlanması, uzman görüşünün alınması, deneme uygulaması, görüşmelerin yapılması, görüşmelerin bilgisayar ortamında yazılması, analizlerin yapılması ve yorumlama ve raporlaştırmalar sırasıyla yapılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın katılımcılarını Aydın, Denizli ve Muğla illeri merkez ilçelerinde görev yapan görüşme yapmaya gönüllü olan 36 bilişim teknolojisi öğretmenleri oluşturmuştur. Üç ildeki 36 öğretmen görüşme katılımcıları olarak belirlenirken, nitel araştırmalarda kullanılan araştırmacıların kolay ulaşabildiği için nedeniyle amaçlı örnekleme

yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Bu örneklem ile üzerinde çalışılan probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmaktır (farklı kurumdan mezun, farklı kıdeme sahip, farklı ortaokulda çalışma vb. gibi). Bu tür örneklem oluşturmadaki amaç; çeşitlilik gösteren durumlar arasında herhangi ortak veya paylaşılan olguların olup olmadığını bulmaya çalışmak ve bu çeşitliliğe göre problemin farklı boyutlarını ortaya koymaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 109).

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan bilişim teknolojileri öğretmenleri özel alan yeterlikleri kapsamında yarı yapılandırılmış görüşme formu, literatür ve benzer araştırmalar incelenerek taslak şekilde oluşturulmuştur. Bilişim teknolojileri öğretmenleri özel alan yeterlikleri kapsamında yarı yapılandırılmış görüşme formu literatür ve benzer araştırmalar incelenerek taslak şekilde oluşturulmuştur. Daha sonra değişik üniversitelerde çalışan dördü EPÖ ve dördü BÖTE alanında uzman olmak üzere toplam sekiz akademisyenden uzman görüşü alınmıştır. Daha sonra yeniden ikişer EPÖ ve BÖTE alan uzmana incelettirilmiştir ve onlardan alınan dönütlere göre görüşme formu yeniden yapılandırılmıştır. Son aşamada 10 Bilişim teknolojileri öğretmen adayı (Ege Üniversitesi) ile yapılan ön deneme görüşmesinden sonra görülen aksaklıklar dikkate görüşme formuna son şekli verilmiştir. Sorular; bilişim teknolojileri öğretmenlerinin yeterliklerini nasıl tanımlıyorsunuz, öğretim sürecini planlarken bilişim teknolojilerini nasıl kullanıyorsunuz, bilişim teknolojisi öğretmeni olarak alanınızla ilgili bilgilerinizi nasıl kullanıyorsunuz, bilişim teknolojilerini öğretim sürecinde nasıl kullanıyorsunuz, bilişim teknolojilerini öğretim sürecini değerlendirme aşamasında nasıl kullanıyorsunuz ve bilişim teknolojilerini okul-aile ve toplum ilişkileri sürecinde nasıl kullanıyorsunuz şeklinde ifade edilen 6 ana soru ve alt sonda sorularından oluşmuştur.

Verilerin Analizi

Hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile yapılan görüşmeler, ses kayıt cihazıyla kaydedilmiş; ses kaydına izin vermeyen bir görüşmecinin görüşleri ise not alınarak kaydedilmiştir. Yine tüm görüşmeciler ile görüşülürken ilave notlar tutulmuştur. Görüşme kayıtları önce Word formatına aktararak transkript edilmiş, alınan yazılı notlarla beraber kontrol edilerek ham veri olarak Word formatına dönüştürülmüştür. Daha sonra görüşme verileri içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. İçerik analizinde temel amaç toplanan verileri açıklayabilmek için kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Toplanan verilerin önce kavramsallaştırılması daha sonra da ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların saptanması gerekmektedir. İçerik analizi temelde birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır. Görüşme yoluyla elde edilen verilerin içerik analizinde; verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması aşamaları izlenerek araştırma sürdürülür (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Araştırmada güvenilirliği sağlamak amacıyla Miles ve Huberman (1994, Akt. Yıldırım ve Şimşek, 2008: 261) tarafından ortaya konulan sorular dikkate alınmıştır. Buna bağlı olarak dış güvenilirliği sağlamak amacıyla araştırma yöntem ve aşamaları, veri toplama ve analiz süreci açık bir şekilde tanımlanmıştır. Araştırma sonuçlarında ortaya konulan bulgularla görüşmelerden birebir alıntılar yapılarak ilişkilendirilmiş, farklı görüş ve alternatif açıklamalara yer verilmiş ve araştırmaya ait ham veriler başkaları tarafından incelenebilecek şekilde saklanmıştır. İç güvenilirliği sağlamak için araştırma soruları açık bir biçimde ifade edilmiş araştırma sonuçlarının verilerle uyum içerisinde olmasına bakılmıştır. Le Compte ve Goetz'in (1982; Akt. Yıldırım ve Şimşek, 2008: 263) güvenilirliği arttırmak için yaptıkları öneri doğrultusunda verilerin analizinde bir başka araştırmacıdan yardım alma ve ulaşılan sonuçları teyit etmedir. İç güvenilirliğin artırılması amacıyla seçkisiz yolla belirlenen iki görüşme formu, araştırmacı ve diğer kodlayıcı (aynı alanda doktora yapmış) öğretim elemanı tarafından bağımsız olarak kodlanmış; analizler arası tutarlılık incelenmiştir. İki kodlayıcı arasındaki "(anlaşma/anlaşma+anlaşmama) x 100" formülü ile uyuma katsayısı .77 hesaplanmıştır ve elde edilen sonuç, araştırma için güvenilir kabul edilmiştir.

Otuz altı kişiyle yapılan görüşmelerin sadece birisinde kayıt cihazı kullanılmamıştır. Görüşmelerin ham verileri, süre olarak 11 saat 27 dakika (toplam 687,15 dakika) tutmuştur. Ham veri Word formatında Times New Roman-10 punto, 1,5 satır aralığı ile iki yana yaslı-araştırmacının konuşmaları ve araya konan gölgeli sorular dahil-normal sayfa düzeninde (alt, üst, sol ve sağ 2,5 cm olmak üzere) 101 sayfa, 70.882 sözcükten oluşmaktadır. En uzun görüşme 38 dakika, en kısa görüşme 12 dakika (ortalama kişi başı 19 dakika) sürmüştür. Maksimum çeşitlilik ve gönüllülük çerçevesinde görüşülen 36 katılımcı için BTÖ1, BTÖ2, BTÖ3, BTÖ4, BTÖ5, BTÖ6 ... BTÖ34, BTÖ35 ve BTÖ36 şeklinde kodlar kullanılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde Aydın, Denizli ve Muğla il merkezlerindeki ilköğretim okullarında görev yapan toplam 36 bilişim teknolojileri öğretmeni ile gerçekleştirilen nitel görüşmelere ait analiz sonuçları verilmiştir. Bireysel görüşmelerden elde edilen içerik analizi sonuçlarına göre veriler, beş tema etrafında toplanmaktadır. Söz konusu

temalar; *öğretmen eğitimi, öğretim sürecini tasarlama; bilişim teknolojileri kullanımı, bilişim teknolojileri öğretmenleri ve okul-toplum ilişkisi* olarak sıralanmaktadır.

Tablo 1 Öğretmen görüşmeleri çıkarılan tema ve kod listesi

Temalar	Kodlar
Öğretmen eğitimi	1. Alınan eğitimin kullanımı,
	2. Deneyim kazanma
	3. Genel yetersizlikler
	4. Öğretim elemanı niteliği
	5. Üniversite eğitimi
	6. Yeterli eğitim
	7. Yetersiz donanım bilgisi
Öğretim sürecini tasarlama	1. Bilgisayar dersi
	2. Ders öğretim programı
	3. Ortam sorunları
	4. Öğretimi Planlama
	5. Değerlendirme süreci
Bilişim teknolojileri kullanımı	1. Ders işleme
	2. Materyal ve Etkinlik kullanımı
	3. Öğrenci
Bilişim teknolojileri öğretmenleri	1. Diğer öğretmenler
	2. Formatörlük işleri
	3. Görev tanımı
	4. Öğretmenin kendini geliştirmesi
	5. Yapılan işler
	6. Zümre içinde işbirliği
Okul-toplum ilişkisi	1. Okul-aile işleri
	2. Veliye danışmanlık
	3. Veli ilgisi
	4. Güvenli kullanım

Öğretmen görüşmelerinden elde edilen bilgiler içerik analizi yapılarak elde edilen tema-kodlar dikkate alınarak yorumlanmıştır. Öğretmen görüşmelerinden elde edilen tema- kodlar yukarıda Tablo 1’de verilmiştir. Temalar-kodlar incelendiğinde öğretmenlerin genel olarak kendi yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşleri belirttikleri görülmüştür. Bu sorunlar beş (öğretmen eğitimi, öğretim sürecini tasarlama, bilişim teknolojileri kullanımı, bilişim teknolojileri öğretmenleri ve okul toplum ilişkileri) tema ve onlarla ilgili kodlar başlığı altında incelenmiştir.

ÖĞRETMEN EĞİTİMİ

Öğretmen eğitimi başlığı (teması) altında öğretmenlerin bireysel görüşleri; *alınan eğitimin kullanımı, deneyim kazanma, genel yetersizlikler, öğretim elemanı niteliği, üniversite eğitimi, yeterli eğitim ve yetersiz donanım bilgisi* alt başlıklarında (kodlarında) toplanmıştır.

Alınan eğitimin kullanımı

Görüşülen 36 bilişim teknolojileri öğretmeninden 23’ü bu konuyla ilgili görüş bildirmiş olup bu görüşlerden alınan örnek ifadeler aşağıdadır;

BTÖ1: “...ben öğretmen olarak dışarıda öğrendiğim şeyleri yapmaya devam etmezsem öğretmen olarak köreleceğimi bile düşünüyorum. Aldığım bilgileri unutmaya başladığım oluyor bazen tekrar etmezsem çünkü burada anlattığımız şeyler çok basit Office, Excell, internet, bilgisayar yazılım, donanım parçaları...”.

BTÖ7: “Biz programcı olarak yetiştirildik ama hiçbir dersi veremedim şimdiye kadar programlamayla ilgili. Köreldi yani üstüne gitmeyince ekstra bir zamanda ayıramıyorsun onu unutmayayım onları geliştireyim diye dersin de olmayınca ister istemez köreldi”.

BTÖ12: “Üst seviyede programlama dillerini lisans öğretimimiz sırasında bize gösterdiler ve öğrettiler ancak biz şu andaki sistemde ilköğretimde öğretmenlik yaparken bunları kullanmıyoruz”.

BTÖ14: “... Biz yazılım alanında web sayfası tasarlamayı öğrendik, değişik programlamalar öğrendik falan şimdi bu programlamaları MEB ortamında kullanamıyoruz”.

BTÖ24: “Yetiştığımız alanla yaptığımız iş kesinlikle örtüşmüyor. Mezun olduğumuz bölümle aldığımız eğitim yaptığımız işe bakarsanız aslında alakası yok. ...”.

Görüşülen öğretmenlerin verilen eğitim ile elde ettikleri bilgilerin önemli miktarını eğitim sistemi içerisinde öğretmen olarak görev yaparken yaptıkları işlerde kullanmadıkları, bu nedenle söz konusu bilgilerin zamanla unutulup, körelmesine neden olduğu anlaşılmaktadır. Buradan üniversitede alınan eğitimle yapılan görevin örtüşmediği söylenebilir.

Deneyim kazanma

Görüşülen 36 bilişim teknolojileri öğretmeninden 18’i deneyim kazanmayla ilgili görüş bildirmiş olup, bilişim teknolojileri öğretmenlerinin görüşlerinden alınan örnek ifadeler aşağıdadır;

BTÖ5: “...bunu kendimiz öğrendik okuldan hiç bir şey öğrenmedik ben kendi adıma söyleyeyim. Problemlerle karşılaşınca öğrendim ben”.

BTÖ13: “... kendini çok iyi geliştirenler var ama bunlar kişisel özverileriyle oluyor genelde”.

BTÖ14: “... google’ye yazıyoruz diğer başına gelen arkadaşların yorumlarından, paylaştıklarından falan faydalanmaya çalışıyoruz. Mesela diyor ki benimde başıma böyle bir sorun geldi, ben şöyle şöyle yaptım oldu diyor. Çözümü bu şekilde buldum diyor biz de deniyoruz, ondan sonra aynı sorunla karşılaştığımızda en azından böyle bir sorun olmuştu da ben şu şekilde çözmüştüm diyerek çözüyoruz mesela”.

BTÖ15: “... biz nasıl yeterli hale getirdik kendimizi teknik servisin yanında çalıştım daha önceden başka çevremdeki arkadaşlarımın bilgisayarlarıdır, tanıdıkların makineleridir. Onlarla uğraşarak daha yeterli hale geldik ama bayan arkadaşların teknik serviste çalışma imkânları falan yoktu”.

BTÖ21: “... bizim branşımız deneme yanılma yöntemi. ... deneme yanılma yöntemleriyle tecrübe kazanıyorsunuz artık yavaş yavaş. Deneyim kazanıyorsunuz”.

BTÖ26: “Ben kazandığım yeterliklerin çoğunu kendi çabalarımla kazandığımı düşünüyorum. Deneyimle, bilgisayarla çok haşır neşir olduğumuzdan daha önce az çok yeterliliğimiz olduğundan”.

BTÖ32: “Benim mesleki yeterlik konusunda ilk göreve başladığım zamanlarda birçok zorluk çektim mesleki yeterliklerin kesinlikle ve kesinlikle tecrübeyle kazanılabileceğini anladım”.

BTÖ33: “Basit anlamda. Mesleğe başladığımızda kendimizi geliştirdik.”.

BTÖ36: “Karşılaştıkça öğreniyorsun bir sorun çözmeye çalışırken aynı sorunla tekrar karşılaştığında sende oluyor ama ilk defa karşılaştığında ne yapacağını bilmiyorsun”.

Bu alan öğretmenlerinin öğretmen olarak görev yapmaya başladıklarında bazı konularda yaşadıkları eksikleri bazen yapa yapa, bazen kursa giderek veya okul dışında bazı yerlerde çalışarak deneyim kazanıp, internet gibi farklı yollarla bazı konuları öğrendikleri ve daha yeterli hale geldikleri söylenebilir. Bu nedenle genel anlamda öğretmenlik alanlarının hepsi için öğretmenlerin hizmet öncesi devrede öğretmenlik uygulama dersi, hizmet içinde stajyer öğretmenlik uygulaması süreci öğretmenlerin gerekli tecrübeyi kazanması için önemlidir.

Genel yetersizlikler

Görüşülen 36 bilişim teknolojileri öğretmeninden 12’si bu genel yetersizlikler konusu ile ilgili görüş bildirmiş olup, bilişim teknolojileri öğretmenlerinin görüşlerinden alınan örnek ifadeler aşağıdadır;

BTÖ3: “...Siz eğer o bilgisayar arızasını doğru bir şekilde tespit edemezseniz bunu bir bilgisayarçıya yönlendiriyorsunuz. Böylelikle hem devleti zarara uğrattıyor hem de çok kolaylıkla çözülebilecek bir işin süresini uzatıyorsunuz ve fiziksel olarak bir eksikliğinizi doğuyor”.

BTÖ4: “Bazı bölümlerde hele bazı üniversitelerden mezun olan öyle öğrenciler var ki çok basit şeyleri bile bilmiyorlar. Bir Excel programında bir kenarlık koymayı dahi bilmiyorlar”.

BTÖ13: “BÖTE mezunu öğretmen, mezun olduğu zaman okula geldiğinde karşılaşacağı sorunları bilmiyor birçoğu. Nasıl çözeceğini zaten bilmiyor. Ben şunu biliyorum lisans mezunu olup da bilgisayara Office paketi kuramayan arkadaşlar da vardı. Şu anda onlar öğretmenlik yapıyor. Office paketi kuramamak ciddi bir eksiklik”.

BTÖ16: “... yeterlik alan bilgisi olarak yeterli diyebilirim ama eğitim bilimleri anlamında sınıf yönetimi, öğretim yöntemleri falan bu konularda özellikle sınıf yönetiminde belki aslında biraz daha eğitim fakültelerinde bu konuya ağırlık verilmeli”.

BTÖ17: “Bir kısmı öğretmen olmadı sağda solda şirketlere girdiler. Bir kısmı öğretmen oldu, bir kısmı üniversitelerde kaldı ama genelde mezun olurken öğretmen olmak gibi bir düşüncemiz yoktu. O yüzden öğretmenlik konusunda yeterliklerimiz çok iyi olmadı”.

BTÖ30: “...Her şeyi meslekte öğreniyorsunuz. Ben daha önce özel sektörde de çalıştım bilgisayarla ilgili orada öğrendim. Okuldan bomboş mezun olmuşum dedim yani kendi adıma”.

Burada öğretmenlerin görüşlerinden; yazılım, donanım gibi alana özgü konuların dışında derslerin teorik verildiği, uygulama gerektirecek bilgisayar arızası tespit, değişik programları kurma gibi konularda bazı eksikliklerin olduğu söylenebilir.

Öğretim elemanı niteliği

Görüşülen 36 bilişim teknolojileri öğretmeninden altı’sı öğretim elemanı niteliği konusu ile ilgili görüş bildirmiş olup, bilişim teknolojileri öğretmenlerinin görüşlerinden alınan örnek ifadeler aşağıdadır;

BTÖ4: “..program bence daha iyi olabilir. Bence çok yeterli değildi neden dersiniz çok fazla ders almıyorduk aldığımız derslerde de genelde işin uzmanı kişiler tarafından verilmiyordu ya da bilgisayar mühendisliğinden bizim çok çok üstümüzde seviyedeki hocalar geliyordu. Ben yeterli görmüyorum”.

BTÖ19: “... dersi verebilecek kapasitede hocalarımız hiç olmadı. Bizim derslerimize fizik öğretmenleri girdi. ...”.

BTÖ35: “çok fazla öğretim görevlisi alanında yetişmiş kişi yoktu. Son iki sene gelmeye başladı profesör geldi galiba bölüm başkanı olarak. Biraz daha iyi olduğunu duydum daha sonra. İlk olmanın dezavantajlarını yaşadık. Sadece uygulama olarak sıkıntı oldu”.

Bu kısımda öğretmenlerin görüşlerine dayanarak; alanında yetişmiş eleman azlığının ve diğer alan dışı öğretim elemanlarının çalıştığı ve BÖTE bölümlerinde öğretim elemanlarının sayısı ve nitelik olarak yetersizliklerinin bulunduğu ifade edilebilir.

Üniversite eğitimi

Görüşülen 36 bilişim teknolojileri öğretmeninden dokuz’u üniversite eğitimi konusunda görüş bildirmiş olup, bilişim teknolojileri öğretmenlerinin görüşlerinden alınan örnek ifadeler aşağıdadır;

BTÖ1: “...ilköğretimler için gayet yeterli. BÖTE bölümlerinin eğitimleri”.

BTÖ2: “..ders için yeterli ders için sorun yok zaten Office gösteriliyor başka bir şey gösterilmiyor”.

BTÖ11: “... eğitim nasıl olur daha az kapsamlı gördük bu da aynı şekilde devam etti. Belki alıştırma ve etkinlikler olabilirdi. Bilgisayar eğitimi daha fazla verilebilirdi”.

BTÖ15: “... kendi mezun olduğum üniversitede bayan arkadaşlar özellikle çok bilgisi yoktu çok fazla yoktu sayıları ama Windows bile kurmasını bilmeden bizim bölümden mezun olan arkadaşlar vardı”.

BTÖ19: “...evet BÖTE orada ciddi bir eğitim almadık açıkçası. Biz kendi çabalarımızla uğraştık merak edenler etti merak etmeyenler dersi yeniden aldılar geçtiler. Okulun bize çok katkısı olduğunu söyleyemem”.

BTÖ25: “..kendi alanımızda diyorsak yetiştirilme bazında eğitim fakültelerinde BÖTE bizim zamanımızda çok gereksiz dersler vardı. Bizde fizik, kimya, matematik kredisi en yüksek derslerdi mezun olurken”.

Öğretmenlerin ifadelerinden; lisans eğitimlerinde daha çok yazılımla ilgili konulara ağırlık verildiği donanımla ilgili konuların öğretiminin az olduğunu ve bazı konularda öğrendiklerinin hepsini öğretmen olduklarında kullanamadıkları ifade etmişlerdir.

Yeterli eğitim

Görüşülen 36 bilişim teknolojileri öğretmeninden dokuz’u aldıkları eğitimin yeterliliği konusunda görüş bildirmiş olup, bilişim teknolojileri öğretmenlerinin görüşlerinden örnek ifadeler aşağıdadır;

BTÖ8: “BÖTE mezunuyum ama tabi öğretmenlik yapamıyoruz onu da baştan söyleyeyim”.

BTÖ9: “Bence dört yıllık eğitim, öğretmen olmam için bilişim teknolojileri öğretmeni ya da formatör öğretmen olmak için yeterli. Yeterli eğitimi aldığımızı düşünüyorum üniversiteyle ilgili”.

BTÖ10: “Benim aldığım eğitim burada çocuklara gösterdiğim ders, program açısından bir sıkıntı yok. Yani okulda bize o yeterliliği verdiler...”.

BTÖ20: “Genelde yeterlik konusunda ben üniversiteden ders anlatma konusunda, materyal hazırlama konusunda yani yeterli eğitimi aldığımı inanıyorum ben”.

BTÖ22: “...üniversiteden çıktığımız andan itibaren. Hizmet içi eğitimlerle bu kapatılabilir.”

BTÖ24: “Yeterlik konusunda hiçbir sorunumuz yok bizim. Bilgisayar öğretmenlerinin çok yetenekli olduğunu düşünüyorum”.

BTÖ28: “Aldığımız eğitim ders programına göre yeterli fazlasıyla yeterli çünkü program kötü bir program. Office programları bilgisayar okuryazarlığı gösterdiği için hatta ilköğretimde(ortaokul) bilgisayara dokunmadan dersi bitiriyordum”.

BTÖ31: “Yazılım noktasında kendimi yeterli görüyorum. Bilmem gereken şeyleri biliyorum ama donanım konusunda belli sıkıntılar olduğu zaman da internette birçok kaynaktan mevcut olup kendimizi geliştirmeye çalışıyoruz”.

Burada görüş bildiren öğretmenlerin ifadelerinde, yeterlik alanındaki kapsamın geniş olduğunu ve genel anlamda öğretmen olarak bilişim teknolojileri dersini yürütecek yeterlikte olduklarını, eksik yönlerini ise deneyim ve hizmet içi eğitimlerle kapatılabileceğini önermektedirler ve bunun yanında derse girmemelerinden yakındıkları ifade edilebilir.

Yetersiz donanım bilgisi

Görüşülen 36 bilişim teknolojileri öğretmeninden 14’ü donanım konusundaki eğitimin yetersizliği ile ilgili görüş bildirmiş olup, bilişim teknolojileri öğretmenlerinin görüşlerinden alınan örnek ifadeler aşağıdadır;

BTÖ4: “... Uygulama basamağına geçilemiyordu teoride kalıyordu donanım kısmını genelde öğrenciler kendi çabalarıyla öğreniyorlardı”.

BTÖ5: “Donanım bilgisi açısından eksik olduğumuzu düşünüyorum ben BÖTE mezunuyum. Okulda bizden öğretmenlikten daha fazla teknik elemanlık bekliyorlar o yüzden bu konuda yeterli değiliz”.

BTÖ7: “Tabi ben şu anda donanım eğitimini almadım mesela”.

BTÖ10: “... donanım temel bazda biraz daha olsa eğitim verebilirlerse seçmeli ders olarak çok daha faydalı olur en azından daha önce hiç bu olayı yaşamamış, karşılaşmamış bir arkadaşımız ilk göreve başladığında, karşılaştığında biraz daha tecrübeli olur”.

BTÖ12: “... Donanım konusunda öğretmen olduğumuzda kendi kendimize yoğrulduk ve tecrübe kazandık”.

BTÖ20: “... Yeterlik konusunda dersi anlatma değil daha çok bilgisayarı yapabiliyor muyuz, önümüze gelen bilgisayarı tamir edebiliyor muyuz?”.

BTÖ26: “Sorun şöyle oluyor aldığımız eğitimlerle biz yarım dönem donanım gördük görmedik ama şimdi atanan öğretmenler özellikle bayan öğretmenler çok sıkıntı yaşarlar”.

BTÖ28: “... formatör olduğu için, başka bir şey olduğu için donanım konusunda yetersiz olabiliyor özellikle donanım kısmında”.

Donanım konusunda lisans eğitimleri esnasında yeteri kadar eğitim almadıklarını fakat okullarda bilişim teknolojisi formatör öğretmeni olarak görevlendirilmeleri nedeniyle donanımla ilgili bazı işleri yapmak durumunda oldukları fakat donanımla ilgili bazı işlerde sıkıntı yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

ÖĞRETİM SÜRECİNİ TASARLAMA

Öğretim sürecini tasarlama (teması) başlığı altında öğretmenlerin bireysel görüşleri; ilgili kodlar alt başlıklarında toplanmıştır. Öğretmenlerin görüşleri; bilgisayar dersi, ders öğretim programı, ortam sorunları, öğretimi planlama ve değerlendirme süreci alt başlıklarında (kodlarında) toplanmıştır.

Bilgisayar dersi

Görüşülen 36 bilişim teknolojileri öğretmeninden sekiz’i okullardaki bilgisayar dersi ile ilgili görüş bildirmiş olup, bilişim teknolojileri öğretmenlerinin görüşlerinden örnek ifadeler aşağıdadır;

BTÖ7: “Evet zaten bizim ders olarak çok fazla bir etkinliğimiz yok programa öğretmen olarak fazla söz hakkımız da yok. Dersimiz olmadığı için, seçme şansımız olmadığı seçmeli ders olduğumuz için öğrencileri proje ödevi bile veremiyoruz, Bir de bakanlık herhangi bir şeyde bizim onayımızı ya da bizim görüşlerimizi almıyor”.

BTÖ17: “... Beş altı hiç seçemiyor; altı, yedi, sekizde seçmeli ve birer saat o da okul seçerse”.

BTÖ25: “Ders esnasında müdür yardımcısı çağırır, diğer öğretmenler çağırır var olan dersi de yaptırıyorlar nasıl olsa önemsiz ya da çocuklar bir yere gidecek olur ne dersi var bilgisayar, seçmeli başka bir ders tamam gitsin nasıl olsa önemsiz bir ders ya. Önemsiz diye ister istemez o konuma geliyoruz”.

BTÖ33: “... bir öğrenci geliyor hiçbir şey bilmiyor. Sene bitiyor o çocuk bilgisayar okuryazarı”.

Öğretmen görüşmelerinden; öğrenci, idareci ve diğer öğretmenler tarafından seçmeli bir ders olarak değerlendirilmesi, yöneticilerin tutumu öğretmenler ve dersin verimliliği açısından bazı sıkıntılara neden olduğu söylenebilir.

Ders Öğretim Programı

Görüşülen 36 bilişim teknolojileri öğretmeninden dokuz'u Ortaokul (5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) Bilişim Teknolojileri ve Yazılım Dersi Öğretim Programı ile ilgili görüş bildirmiş olup, bilişim teknolojileri öğretmenlerinin görüşlerinden alınan örnek ifadeler aşağıdadır;

BTÖ1: “... ders saatlerimiz ikişer saat olmuş olsa çok daha etkin olacak. İlköğretimdeki dersin programı biraz daha zenginleştirilmeli, biraz daha geliştirilmeli ve geliştirilmesi için de ders saati artırılmalı bir saatlik bir derste şimdiki programı veriyoruz biz ama bir saatlik bir derste daha iyi daha geniş programı biz veremeyiz”.

BTÖ6: “Ders programında yine branşın getirdiği bir farklılık var aslında çünkü herkesin evinde yeterli teknolojik donanımı yok o yüzden de öğrenciler çok farklı düzeyde geliyorlar”.

BTÖ18: “Ya basit geliyor ya da zor geliyor örneğin web sayfası tasarımı zor geliyorm ...”.

BTÖ22: “... gösterip yaptıracağım için ben görüyor yapıyor çocuk ama bir hafta sonra da olmuyor. Dediğim gibi program biraz sıkışık...”.

Öğretmenler dersin öğretim programı ile ilgili görüşlerinde programın konularının eski olduğunu, yenilenmesi ve haftalık ders saatinin artırılması gerektiği ve özellikle programdaki konu kapsamının karışık olduğunu belirtmişlerdir. Bu nedenle şu anda sistemde seçmeli ders olarak yer alan dersin öğretim programı program geliştirme sürecine göre ilgililerin görüşü alınarak yenilenmelidir.

Ortam sorunları

Görüşülen 36 bilişim teknolojileri öğretmeninden 24'ü eğitim ortamları ile ilgili görüş bildirmiş olup, bilişim teknolojileri öğretmenlerinin görüşlerinden alınan örnek ifadeler aşağıdadır;

BTÖ1: “... öğretim ortamımız belli sınıfta yaparken ben şu ders için şunu getireyim diyemiyoruz bizim zaten sınıfımız BT sınıfı normal sınıflar değil orada her şey mevcut”.

BTÖ6: “Ortam sabit o konuda bir şey yapamıyoruz zaten mevcut kalabalığından dolayı da bu düzene artı bir şey ekleyemiyoruz. Bilgisayar ekleyemiyoruz. Bilgisayar eklese öğrenciye yer kalmıyor. Bunun gibi bir sürü sıkıntılar var aslında”.

BTÖ9: “Zaten standart laboratuvar düzenimiz var, akıllı tahtamız var, projeksiyonumuz var, her derste gerektiği kadar onlardan yararlanıyorum. Zaten ona göre kullanıyoruz. Ortamı değiştiremiyoruz. Standart 15+1 laboratuarsa o değişmez”.

BTÖ17: “İnternet büyük bir sıkıntı. MEB hattı filtreli bir hat şimdi çocuklara bu dersle ilgili sunu yaptıracağım kitapta diyor ki mesela ünlü bir sanatçının hayatını bulsun onunla ilgili bir sunu hazırlasın diyor mesela”.

BTÖ19: “Bir her zaman hazır buluyoruz sistemi geldiğimizde bize bir fikir sorulmuyor. Ne varsa o düzeni devam ettirmeye çalışıyoruz sadece. Zaten maddi imkanlar da sınırlı”.

BTÖ29: “Ortam düzenleme konusunda en büyük sorun maddi açıdan oluyor. Ağda, internette sadece net bağlantılarında çok sıkıntılıyız”.

BTÖ31: “... ben kırk beş, kırk altı kişi bu büyüklükte olmayan bir sınıfta ders yaptım. Düşünün kırk kırk beş kişilik bir sınıfta tahmini otuz beş kırk metre karelik bir sınıf içerisinde yirmi tane bilgisayar var kalan yeri siz düşünün hava alamıyorsunuz yani”.

BTÖ33: “Bazı durumlarda yapacağınız bir şey yok burada on beş tane bilgisayar var otuz öğrenciye iki kişilik bilgisayar düşüyor. Otuz altı otuz yedi kişi olduğu zaman sıkıntı”.

BTÖ36: “... ortam konusunda hiçbir şey değiştirmiyoruz, aynı şeyler duruyor. Öğrenci mevcuduna göre ayarlayamıyoruz. Otuz, otuz beş kişilik sınıflarımız var on beş bilgisayarımız var. İkişer kişi bazen üçer kişi o şekilde, o sınırlılığımız var”.

Öğretmen görüşlerinden; kullandıkları sınıfın, eğitim ortamlarının internet alt yapısının sıkıntılı olduğu, öğretmenlerin ortama müdahale edemediği, ortamın sabit olup genelde kurumlarda 15+1 şeklinde bilgisayar bulunduğu ve her öğrenciye bir bilgisayar düşmediği gibi sıkıntıların var olduğu ifade edilebilir.

Öğretimi Planlama

Görüşülen 36 bilişim teknolojileri öğretmeninden on sekiz 18'i öğretimi planlama ile ilgili görüş bildirmiş olup, bilişim teknolojileri öğretmenlerinin görüşlerinden alınan örnek ifadeler aşağıdadır;

BTÖ7: "... yıllık plan yapıyoruz ama kılavuz kitap olduğu için günlük plana falan ihtiyaç olmuyor oradan karşılıyor".

BTÖ8: "... biz dersi çok iyi planlamalıyız teknoloji araçları kullanımını öğrenciye bırakmalıyız. Onları yönlendirip, rehberlik ederek o etkin kullanımı onlara yaptırmalıyız. Biz içeriğimizi verelim öğrenci onu dijital ortama aktarıp getirsin".

BTÖ9: "... planlama konusunda sıkıntımız yok zaten çalışma kitaplarımız var".

BTÖ25: "Planlama dersek ilk değişmeden önce kılavuz kitapların haricinde içerisine bir şeyler katmaya çalışıyordum. Öğrencinin seviyesine bakmaya çalışıyordum".

BTÖ28: "Planlama dediğiniz gibi kılavuz kitaplar var. Bazen güncel konuları katarak da anlatıyoruz. Günlük plana dahil olmadan sohbet havasında, tartışma havasında farklı konulara da girebiliyoruz".

BTÖ32: "Öğretim planlama konusunda ilköğretimde kılavuz kitaplarımız ve CD'lerimiz var. Dersin zamanlaması bence önemliydi o anlamda bir sıkıntı çekmiyordum".

Görüşülen öğretmenlerin görüşlerinden planlamaya pek önem verilmediği, hazır yıllık planlar kullanıldığı, planlama konusunda en çok Milli Eğitim Bakanlığının kılavuz kitap ve CD'lerinin kullanıldığı söylenebilir.

Değerlendirme süreci

Görüşülen 36 bilişim teknolojileri öğretmeninden 29'u değerlendirme işleri ile ilgili görüş bildirmiş olup, bilişim teknolojileri öğretmenlerinin görüşlerinden alınan örnek ifadeler aşağıdadır;

BTÖ3: "Çocukların kaydettiği ilerlemeyi her öğrenci her hafta bir saatlik ders sürecinde kendi bilgisayarında oturuyor. Bu öğrencilerin bilgisayarın hardisk'inde kendilerine ait klasörleri var ve bu klasörlerin içinde yaptıkları PowerPoint sunuları".

BTÖ9: "Çocukların yaptığı şeyler her sınıftan kendi klasörü oluyor bilgisayarlarına atıyorlar o klasörlerde kendi isimlerinde klasör oluşturup onlar etkinliklerini onun içine atıyorlar. Orada birikiyor onların etkinliklerini ben flash belleğime alıyorum, değerlendiriyorum".

BTÖ22: "Kılavuz kitaplarımızda her ünitenin sonunda değerlendirme formu var. Ben kendimce onların hepsini doldurtuyorum öğrencilere alıyorum bakıyorum anladı mı anlamadı mı gibisinden sorular yöneltiyorum ona. Anlamadım dediği yerlerde de onlara da birden beşe kadar kendimce bir puanlama yaptım".

BTÖ29: "Ünite değerlendirme formlarını öğrencilere doldurturum ben ünite sonlarındaki. Öğretmen bilgisayarında toplanan uygulamayı yapamayan öğrencileri üçten sonra mutlaka müsaitseniz buraya geleceksiniz diyordum".

BTÖ30: "O konuda ben bireysel olarak çocukları çok fazla takip etmiyorum. Şöyle de bakıyorum ben sonuçta Word'ü, PowerPoint'i, Excel'i gösterdiğimde çocuğun benim verdiğim örneği yapıp yapamamasına bakıyorum yapıyorsa tamam".

BTÖ36: "... şu kontrol listelerinde var ya sonlarında ve proje performanslarıyla anlıyoruz onları yaptıkları ve yapamadıklarına göre".

Görüşülen bilişim teknolojileri öğretmenleri değerlendirme işlerinin ciddiye alınmadığı değerlendirilmenin sınıfın genel durumuna göre uygulama anında yaptıkları veya ders kitaplarındaki basit değerlendirme formları kullandıkları ifade edilebilir.

BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ KULLANIMI

Bilişim teknolojilerini kullanma (teması) başlığı altındaki öğretmenlerin bireysel görüşleri ilgili kodlar alt başlıklarında toplanmıştır. Öğretmenlerin görüşleri; *ders işleme, materyal ve etkinlik kullanımı, öğrenci* alt başlıklarında (kodlarında) toplanmıştır.

Ders işleme

Görüşülen 36 bilişim teknolojileri öğretmeninden 20'si ders işleme ile ilgili görüş bildirmiş olup, bilişim teknolojileri öğretmenlerinin görüşlerinden alınan örnek ifadeler aşağıdadır;

BTÖ2: “*Bizim ders zaten etkinlik tabanlı. Ben derste ilk önce anlatıyorum mesela Word’de diyelim ki Word’ün özellikleri ile ilgili ya da Excel’in özellikleri ile ilgili anlatıyorum. İlk önce nasıl olması gerektiğini onlar bilgisayardan izliyor. Zaten. Ondan sonra aynı etkinliği kendileri yapmaya çalışıyorlar*”.

BTÖ6: “*Öğrencinin başarılı olabilmesi için mümkün olabildiği kadar uygulamalı çalışıyoruz*”.

BTÖ9: “*... flash programında birkaç tane etkinlik hazırladığımız oluyor. Zaten sunu programlarını hazırlıyorum ders öncesinde örnek olarak çocuklara gösterip onlardan örnek istiyoruz. Pek anlatım tekniğini kullanmıyoruz genellikle gösterip yaptırma tekniğini kullanıyoruz*”.

BTÖ28: “*... Office programlarına geçtiğimizde de kendileri direk uygulama yapıp uygulama kısmında evde ya da başka bir yerde bana mail göndermelerini istedim*”.

BTÖ32: “*Ders şöyle bir anlatım ondan sonra uygulama yapılırken çocuklara birebir yanında soru sormalarını sağlayıcı bir ortam. Anında dönüt veriyorum*”.

BTÖ35: “*Ben genelde dersi şu şekilde işliyorum konu anlatıyorum projeksiyon yardımıyla on dakika, on beş dakika çok fazla da uzatmamaya çalışıyorum. Ondan sonra on beş yirmi dakika çocuklara uygulama anlattığım konuyla ilgili son beş dakika da serbest e-okula bak gibi*”.

Öğretmen görüşmelerinden bu alan öğretmenlerin ders işlerken genelde bilgisayar üzerinden sunular ve uygulamalı olarak ders işledikleri ifade edilebilir.

Materyal ve etkinlik kullanımı

Görüşülen 36 bilişim teknolojileri öğretmeninden 19’u eğitim ortamları ile ilgili görüş bildirmiş olup, bilişim teknolojileri öğretmenlerinin görüşlerinden alınan örnek ifadeler aşağıdadır;

BTÖ1: “*...örneğin bilgisayar donanımıyla ilgili eğer bir konumuz varsa o gün benim evde kullanmadığım bir sürü bilgisayar parçası var onları getiriyorum öğrencilere. Bu ekran kartı, bu ses kartı çocuklar daha önce sadece duyduğu ya da resimlerle gördüğü kartları orada en azından somutlaştırarak görebiliyorlar*”.

BTÖ2: “*.. etkinlikler bilişim teknolojileriyle ilgili olduğu için genelde hep kitap var ya kitapta onların etkinlikte yapacağı şeyler belli onlar zaten Word, Excel, PowerPoint’in özelliklerini çocuğa öğretmeye yönelik uygulamalar*”.

BTÖ7: “*Genellikle bizim materyal alanımız bilgisayarlarda oluyor. Onlarla ilgili etkinlikler yapıyoruz, kendi dersimiz açısından. Slayt vb. şeyler hazırlıyoruz*”.

BTÖ8: “*Konuya yönelik uygulamalara ulaşıyorum internet üzerinden.arkadaşlarla iletişime geçip bir küçük site gibi bir şey hazırlayıp öğrencilerimize onu kullanıyoruz zararlı içerik içermemesi açısından*”.

BTÖ12: “*Süreç içerisinde, dersleri anlatırken maket üzerinden donanım üzerinde ana kart vs. gibi direkt gösteriyorum*”.

BTÖ13: “*Biz materyal hazırlama konusunda eğitim aldık, flash eğitim kısmen aldık çok ciddi alan arkadaşlar var ama kimse bunu kullanmıyor. Genelde PowerPoint’te sunu hazırlanıyor ve bitiyor*”.

BTÖ17: “*Benim yaptığım en fazla çalışma yapacağı hazırlamak*”.

BTÖ26: “*Öğretim materyali açısından genelde mesela bir Office programlarını anlatırken kitaptaki etkinliklerden yararlanıyoruz*”.

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde; ders işlerken etkinliklerini genelde projeksiyon üzerinden PowerPoint sunuları ile ve internet üzerinde buldukları hazır materyaller ve ders kitabındaki etkinlikleri kullandıkları söylenebilir.

Öğrenci

Görüşülen 36 bilişim teknolojileri öğretmeninden 19’u öğrenci ile ilgili görüş bildirmiş olup, bilişim teknolojileri öğretmenlerinin görüşlerinden alınan örnek ifadeler aşağıdadır;

BTÖ5: “*Öğrenci dersi sadece oyun olarak algılıyor, sadece oyun oynamak istiyor, ders dinlemek istemiyor. Ben her şeyi biliyorum şeklinde geliyor ama bildiğinin sadece internet kullanmak olduğunu dersin içeriğini görünce fark ediyor*”.

BTÖ8: “*Bilişim teknolojileri öğretimi çok erken başlanması lazım. Biz bir dönem okul öncesini de alıyorduk bilgisayar derslerine stajda uygulama için yapmıştık onu tez ödevi uygulaması için çok verimli geçiyor. Klavye kullanma, fare kullanma gibi çok temel beceriler oturma kalkma düzgün kullanma çok erken yaşta vermemiz lazım. Çocuklar üç yaşında evde bilgisayarla tanışıyor artık*”.

BTÖ13: “Ben şu mantığa karşıyım; öğrenciler zaten bilgisayar kullanmayı biliyor mantığına karşıyım çünkü gerçekten öğrenciler bilgisayar kullanmayı bilmiyor. Onların bildikleri birkaç şey var oyun oynamak, internet kullanmak, facebook kullanmak, googlede arama yapmak bunları gayet iyi biliyorlar ama bunun dışındaki Word’u kullanmak, Excel’i kullanmak ya da sunu hazırlamak birazcık daha onların bütün ömürleri boyunca ihtiyaç duyacakları şeyler konusunda hiç bilgisi olmadıklarını düşünüyorum”.

BTÖ19: “... zaten öğrenciler de bilgisayarı birazcık eğitim materyali değil de oyun materyali makinesi olarak görüyorlar. Oyun yüklediğimiz halde oyun oynatmadığımız halde her seferinde oyun oynayabilir miyiz internete girebilir miyiz şeklinde soruyorlar?”.

BTÖ21: “... çocukların bildikleri sadece internette oyun oynamak”.

BTÖ24: “Kopyala-yapıştırı bilmiyorlar. Yukarıda bizim amirlerimizin dediği şey herkes bilgisayarı biliyor. Çocukların facebooka girmesini bilgisayar biliyor olarak görenler tarafından yönetiliyor”

BTÖ33: “... teknoloji çağında çocuğun okur yazar olması gerekiyorsa bilgiyi nereden alacağını nasıl saklayacağını veya bunu nasıl sunacağını biliyorsa şimdi çocuklar sekizinci sınıf öğrencileri PowerPoint hazırlayacaklar getiriyor hazırladığını bakıyorum hiçbir şey yok”.

Görüşülen bilişim teknolojileri öğretmenlerine göre; okullarda görev yapan diğer branş öğretmenleri ve yöneticilerin aksine öğrencilerin bilgisayar okur yazarlığıyla ilgili temel işlemleri bile tam olarak bilmedikleri, daha çok oyun oynamak, facebook’a girmek gibi değişik amaçla kullandıkları fakat ödev, araştırma yapma, ders çalışma konularında bilgisayarı yeterince kullanmadıkları ve bilgisayarı bu alanlarda kullanma konusunda yetersizliklerinin olduğu ifade edilebilir.

BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ ÖĞRETMENLERİ

Bilişim teknolojileri öğretmenleri (teması) başlığı altındaki öğretmenlerin görüşleri; diğer öğretmenler, formatörlük işleri, görev tanımı, öğretmenin kendini geliştirmesi, yapılan işler ve zümre içinde işbirliği alt başlıklarında (kodlarında) toplanmıştır.

Diğer öğretmenler

Görüşülen 36 bilişim teknolojileri öğretmeninden sekiz’i diğer öğretmenler ile ilgili görüş bildirmiş olup, bilişim teknolojileri öğretmenlerinin görüşlerinden alınan örnek ifadeler aşağıdadır;

BTÖ31: “Millî Eğitim açısından genel bir yargı herkes bilgisayar kullanmayı biliyor en büyük sorunlarımızdan birisi bu. ... Office programında herkes bir sorunla karşılaşiyor”.

BTÖ32: “... diğer branş öğretmenlerine mutlaka internette eğitim portallarından özellikle interaktif öğretim CD’leri var onların takibini yapıp derste uygulamaları lazım projeksiyon cihazıyla, örneğin MEB vitaminler bu çok büyük bir imkan bence öğrenci ve öğretmenlere ondan mutlaka faydalanmaları gerekir. Şu anda sınavı elle yazıp hazırlayan öğretmenlerimiz var”.

BTÖ34: “Okulumuzdaki ve daha önceki görev yaptığım yerde de birçok öğretmen bilgisayar bilmiyor. ...”.

Görüşülen bilişim teknolojileri öğretmenlerine göre; okullarda görev yapan diğer branş öğretmenlerinin bilişim teknolojilerini kullanımı konusunda istekli olmadıkları, basit işlemleri dahi bazen yapamadıkları, bu konuda eğitime ihtiyaçları olduğu, ayrıca eğitim almalarına rağmen yinede yapamadıkları durumlar olduğu ve bu işleri bilişim teknolojisi öğretmenlerinin yapmalarını bekledikleri söylenebilir.

Formatörlük işleri

Görüşülen 36 bilişim teknolojileri öğretmeninden 26’sı formatörlük işleri ile ilgili görüş bildirmiş olup, bilişim teknolojileri öğretmenlerinin görüşlerinden alınan örnek ifadeler aşağıdadır;

BTÖ1: “...5 gün aynı okulda kalmak ve maaş karşılığını doldurmak için formatör öğretmen olmak zorunda kaldığını”.

BTÖ12: “Öğretmen olduğumuz halde bize formatörlük dayatılıyor. Ya da 2-3 aylık kurslarda formatör olmuş öğretmenlerle aynı kategoride değerlendiriliyor. Bu da bizi üzüyor. Bizim diğer formatörlere göre bir farkımız olmalı, ayrıca bu dersin saatinin azaltılması, norm fazlası olmak formatörlük yapmak, çok komik ve içler açısı”.

BTÖ19: “Mecburen formatör. Yoksa zaten norm fazlasıyım da. Hiç bilmiyorum açıkçası ne yapacağımızı. Öğretmenlik yapamıyoruz sadece öyle gidip geliyoruz”.

BTÖ25: “Sekiz beş. Bilgisayarlılık mı bizimki memurluk hatta ben amelelik diyorum. Biraz önce stratejik planının hazırladığım raporunu ayarladım ne alakaysa stratejik planı ben hazırladım. Raporunu ben gönderiyorum”.

BTÖ30: “Formatör deyince; bilgisayar öğretmeni bilişim öğretmeni dersine girer çıkar matematik öğretmeni gibi yani. Sınıftaki ağır çalışmaması için tamam bilgisi vardır yapmaya çalışır ama yapamıyorsa sorumlusu o değildir. Ancak formatör deyince her şeyin sorumlusu olur”.

BTÖ36: “Formatör olduğumuz için, yazılım olur, program olur ya da öğretmenlerimiz bir şey yapmaya çalışırlar dersle ilgili onlara yardımcı oluyorum. Mutlaka hepsine sorun çıkıyor. Müzik dosyasını açamadım çocuğa izletecektim basit şeyler bunlar ama bu tarz şeyler gelebiliyor”.

Görüşülen bilişim teknolojileri öğretmenlerin görüşlerinden çıkan sonuca göre; genelde formatör öğretmeni olarak görevlendirildikleri ve mesai saatlerinin ve bu kapsamda yapacakları işlerin net olmadığını, ayrıca bu görevi çoğu zaman zorunlu olarak kabul etmek durumunda kaldıkları söylenebilir.

Görev tanımı

Görüşülen 36 bilişim teknolojileri öğretmeninden üç’ü görev tanımı ile ilgili görüş bildirmiş olup, bilişim teknolojileri öğretmenlerinin görüşlerinden alınan örnek ifadeler aşağıdadır;

BTÖ4: “Bilişim teknolojileri öğretmenleri yaptığı işler ve görevler açısından standartlar ve iş tanımları tam net değil. Çoğunluğu öğretmenliğin dışında kalıyor aslında bunların. Yeri geliyor servis elemanı oluyoruz, yeri geliyor öğretmen oluyoruz, yeri geliyor memur oluyoruz, yeri geliyor müdür yardımcısı oluyoruz. Bizim en büyük sıkıntılarımızdan biri bu aslında yönetmelikte görev tanımımızın net olmaması”.

BTÖ12: “Bilişim teknolojilerini kullanmıyoruz, bize fırsat tanımıyoruz ve kendimizi geliştirmiyoruz. Bizi küçümsüyorlar. Görev tanımımız ve mesai saatlerimiz hangisi işleri yapıp hangilerini yapmayacağımız net değil. Biz herkese karşı bilgisayar konusunda sorumluyuz gibi görülüyor veya bu durum idareye göre mesai dahil esneklik gösteriyor”.

BTÖ15: “Her ilde farklı uygulamalar var ben ...”.

Görüşülen bilişim teknolojileri öğretmenlerine göre bilişim teknolojileri veya formatör bilişim teknolojileri öğretmeni olarak görev tanımlarının net olmadığı ve bu durumun okula ve idareciye göre değiştiği ifade edilebilir.

Öğretmenin kendini geliştirmesi

Görüşülen otuz altı (36) bilişim teknolojileri öğretmeninden 31’i öğretmenin kendini geliştirmesi ile ilgili görüş bildirmiş olup, bilişim teknolojileri öğretmenlerinin görüşlerinden alınan örnek ifadeler aşağıdadır;

BTÖ2: “Bir soruyla karşılaşıyorsunuz buradan araştırıyorsunuz. Ben birçok bu şekilde öğrendim mesela donanımla ilgili bir sorun oluyor araştırıyorum onu”.

BTÖ4: “Genelde yeni çıkan programları, donanımları takip ediyorum. Hizmet içi eğitim kurslarımız oluyor bazen onlara katılmaya çalışıyorum. Kendi çabamızla yapıyoruz birçok şeyi”.

BTÖ11: “... bilişim olduğu için bilgisayarlarda alıştırma yapıyoruz zaten donanım konusunda falan. Onun dışında forumları takip ediyorum bilişim teknolojileriyle ilgili, zaman zaman dergi alıyorum. O şekilde takip etmeye çalışıyorum”.

BTÖ16: “Mesleki gelişim noktasında dergi aboneliğimiz var okulun bilgisayar dergisinde üyeliğimiz var...”

BTÖ18: “...araştırma, sorma, internet bu kaynakları kullanıyorum mümkün olduğunca. Sorabileceğim alternatif insan sayısı benden bilgili az var. Servis bulmam lazım. Genelde internet”.

BTÖ20: “... genelde internetten. İnternet dışında internet ve arkadaşlarla paylaşım”.

BTÖ27: “Genelde ben hizmet içi eğitimlere, mahalli kurs olsun merkezi kurs olsun onlara gitmeye çalışıyorum. Gittiğim bir kurs olsa da başka bir öğretmen verdiği takdirde mahalli kurslarda milli eğitimden rica ediyorum katılıyorum kursa dinlemek amaçlı. ... Web tasarımı kursuna gittim. Hep hizmet içi eğitim kursu almak zorunda kaldım”.

BTÖ30: “Mesleki gelişimi ben kendim öğretmenlik açısından değil de bilgisayar açısından kendimi geliştirmeye çalışıyorum”.

BTÖ31: “O konuda en büyük kaynağımız zaten internet. Sürekli olarak yenilenen bir teknoloji çıkıyor. ... Ama bizim en büyük destekçimiz internetimiz başka da bir şeyimiz yok”.

BTÖ35: “... Bazı video siteleri var geliştirme amaçlı, oradaki uygulamaları takip ederek veya araştırarak internette girerek çünkü uygulama imkânımız yok piyasanın içinde olmadığımızdan. ... Genelde internetten araştırarak”.

Görüşülen bilişim teknolojileri öğretmenlerine göre; bu öğretmenlik alanının alanın kendi özelliği nedeniyle gelişimin bir zorunluluk olduğu, başta internet olmak üzere, kendini geliştirmeyi; hizmet içi kurslar, ilgili forum siteleri, dergiler ve görsel DVD ve CD'lerle sağladıkları söylenebilir.

Yapılan işler

Görüşülen 36 bilişim teknolojileri öğretmeninden yirmi dokuz'u yapılan işlerle ilgili görüş bildirmiş olup, bilişim teknolojileri öğretmenlerinin görüşlerinden alınan örnek ifadeler aşağıdadır;

BTÖ2: *"Donanım konusunda bazen kasaları açmamız icap ediyor. Sorunlar oluyor. O şekilde açıp hardiskler değişiyor bazen Ramları değiştiriyoruz, güç kaynağı yanmış oluyor. Güç kaynağını takabiliyoruz mesela başka bir yerden alıp bilgisayarcıdan. ... bazen format atılıyor. Bazı programlar kurulacaksa onlar kuruyor, İngilizce programı (DYNET) var onları kuruyoruz"*.

BTÖ7: *"... okuldaki bilgisayarları kullanarak çalışır durumda tutuyoruz. Zaten formatörlükten ekstra bir şey yapmaya zaman kalmıyor. Hele bizim okul gibi büyük bir okuldaysanız başınızı kaşıyacak vaktiniz olmuyor maalesef"*.

BTÖ20: *"... bizim okul gibi geniş bir okulda aşağı yukarı otuz-otuz beş sınıf falan var. Bu okulda her gün bir bilgisayar geliyor benim elime şu bozuk bu bozuk format atalım mı diye. Zaten virüs kapmayan bilgisayar yok. Bir bilgisayara oturduğum zaman taratayım falan dediğimde bir saatimi falan alıyor genelde teknik konular haftanın yarısından fazlasını götürüyor desem olur"*.

BTÖ24: *"Alanımızdaki bilgilerimiz tamamen okuldaki bilgisayarların çalıştırılması, tamir edilmesi, bakım ve sisteminin çalıştırılması yönünde. Her türlü işi yapmak zorunda kalıyoruz. Teknisyen havasındayız burada"*.

BTÖ27: *"Format atıyoruz, uygun program ne isteniyorsa yüklüyoruz buluyoruz. Bu konular oldukça basit konular ve yapabiliriz. Bilgisayar öğretmenlerinin bunu yapabilmesi gerekiyor. Ağda dosya paylaşma, yazıcıyı açma ve bu yazıcıyı kullanma bunları da yapabilmemiz gerekiyor"*.

BTÖ28: *"Genel olarak şöyle; bizim burada bilgisayar ağlarında sorun oluyor, kabloları değiştiriyoruz onun dışında sorunumuz yok teknik donanım olarak. Fazla bir şey yapmıyoruz yani. Yazılım varsa yazılım yüklüyoruz"*.

BTÖ33: *"Biz okuldaki yazılımla ilgili bütün sorunları çözüyoruz. ...Mesela projeksiyon montajı var. Bunlar bizim yapacağımız şeyler değil"*.

BTÖ35: *"Bilgisayarları devamlı hazır halde tutmaya çalışıyorum, format atıyoruz ayda bir, öğretmenlere bazen bireysel olarak yardımcı oluyorum. Word, Office programlarında yardımcı olmaya çalışıyorum arkadaşlara. Her türlü bilgisayar işinde yardımcı olmaya çalışıyorum"*.

Görüşülen bilişim teknolojileri öğretmenlerinin formatörlük işleri ve derse girme dışında idari yazı işleri dâhil okuldaki tüm bilgisayar, internet ve tüm teknolojik alt yapıyla ilgili işleri yapmak zorunda kaldıkları ifade edilebilir.

Zümre içinde işbirliği

Görüşülen 36 bilişim teknolojileri öğretmeninden 33'ü tanesi zümredeki işbirliği ile ilgili görüş bildirmiş olup, bilişim teknolojileri öğretmenlerinin görüşlerinden alınan örnek ifadeler aşağıdadır;

BTÖ9: *"E-mail adreslerimizi aldık zümre toplantısında okullarda olan toplantılarda birbirimize soru soruyoruz ama fazla öyle aktif olmadı yani. Pek öyle etkileşimimiz yok yani toplantıdan toplantıya"*.

BTÖ11: *"... arkadaşları tanyoruz bölge toplantılarından bilgisayar öğretmenleri toplantılarından arkadaşım hepsi zaten ama toplu bir şeyimiz dergi gibi olmadı hiç"*.

BTÖ14: *"... bir çalışmamız yok. Sadece rutin bölge toplantıları, zümre toplantıları var"*.

BTÖ16: *"... bilişim öğretmenleri olarak kendi içimizde bir çalışmamız yok. Bu ilde kendi aramızda şöyle bir çalışma var; eğitici bilişim teknolojileri formatör öğretmenlerinin tasarladığı bir web sayfası var"*.

BTÖ18: *"... bizim en büyük iletişim aracımız bölge zümresi"*.

BTÖ21: *"Mail grubumuz var öğretmen arkadaşlarla zümreden oluşuyor. Sorunlar ortak sorunlar zaten"*.

BTÖ22: *"Bizim bilgisayar bilişim.net var Türkiye genelinde belki biliyorsunuzdur"*.

BTÖ25: *"Bilgisayarcıların bir durumunu görüşmek için toplanma noktasında bir şeyimiz yok. Bizim ilimizde birlik yok, sorunlar için"*.

BTÖ29: “... anca mail yoluyla oluyor. Birbirimizden ancak maille oluyor telefonla yeni gelen bilgisayar öğretmenleri çok fazla herkesi tanımıyoruz. Çoğuyla il zümresinde tanışıyorum ben il zümresine bir kısmı katılmıyorum. Mesela şu an yeni gelen bilgisayar öğretmenlerini bilmiyorum hiçbiriyile tanışmadım”.

BTÖ33: “... sekiz yıldır ben herhangi çalıştığım okullarda bilgisayar öğretmenlerinin normalde toplantılarımız var zümreler şeklinde ama onun haricinde bir araya gelip de bir dergi çıkarma gibi öyle şeyler yok”.

BTÖ34: “Ben kendi alanımızdaki öğretmenlerle futbol maçı yapıyoruz sadece. Bir de kendi alanımla ilgili dışarıya da web sayfası yapıyorum. Bunlarla ilgileniyoruz ama o şekilde ortak dergi falan”

BTÖ35: “... kişisel olarak görüşüyoruz da öyle bir şeyimiz olmadı. Kişisel ilişkilerde görüşüyoruz da hafta da bir futbol maçı yapıyoruz bilgisayar öğretmenleri olarak”.

Görüşülen bilişim teknolojileri öğretmenlerin görüşlerine göre; öğretmenlerin kendi branş arkadaşlarıyla yerelde illerde yapılan zorunlu bölge zümre toplantılarında, ülke genelinde ise *bilişimnet* adlı siteyle haberleştikleri, bunun yanında mail gruplarıyla ve kişisel olarak haberleştikleri söylenebilir. İstenilen düzeyde aralarında bir haberleşme ve yardımlaşmanın olmadığını bunun temel nedenin formatör oldukları için iş yüklerinin çok olduğu, 8-5 okulda oldukları için zaman bulamadıkları söylenebilir.

OKUL-TOPLUM İLİŞKİSİ

Okul toplum ilişkisi (teması) başlığı altındaki öğretmenlerin görüşleri; *okul-aile işleri, veliye danışmanlık, veli ilgisi ve güvenli kullanım* alt başlıklarında (kodlarında) toplanmıştır.

Okul-aile işleri

Görüşülen 36 bilişim teknolojileri öğretmeninden 32’si okul-aile işleri ile ilgili görüş bildirmiş olup, bilişim teknolojileri öğretmenlerinin görüşlerinden alınan örnek ifadeler aşağıdadır;

BTÖ3: “Bizim okuldan girdiğimiz ders notları, duyurular, devamsızlık ne istersek veliye e-okul üzerinden mesaj da gönderebiliyoruz. Ya da altıncı sınıflara bir duyuru yapmak istiyorsak bunu e-okul üzerinden altıncı sınıfların öğrencilerinin hepsine dolayısıyla da velilerin hepsine duyuru olarak mesaj olarak gönderebiliyoruz”

BTÖ8: “Bize daha çok ne geliyor anket doldurulması gerektiğinde velilere doldurtma işi geliyor”

BTÖ9: “Biz web sayfasını şöyle kullanıyoruz örneğin ana sınıfı öğretmeni etkinlik yaptı, bütün hatalarıyla web sayfasına taşıyoruz. Öğretmenlerin zaten eksiği olduğu konularda laboratuara alıyoruz birkaç öğle saatlik seminer, eğitim çalışması oluyor. Bizim web sitemiz var, biz bütün duyurularımızı oradan yapıyoruz”.

BTÖ14: “Bizim SMS paketimiz var önemli günlerde, duyurularda, toplantılarda müdür bey Kenan hocam Salı günü şu saatte şurada veli toplantımız var diyor sen hemen bunu velilerimize mesajla bildir diyor. ...Okulumuzun web sayfasını güncelliyorum o hemen hemen benim her gün uğraştığım bir şey her gün mutlaka bir etkinlik mutlaka bir haber çıkıyor”.

BTÖ22: “Konuk defterimiz, ziyaretçi defterimiz var oradan mesajlar geliyor. Onlara cevap mutlaka veriyoruz mutlaka kontrol ediliyor yani. Belirli gün haftalar dediğiniz gibi yine iş bize düşüyor fotoğrafları biz çekmek zorunda kalıyoruz”.

BTÖ25: “İlla ki yani sonuçta sunum yaparken gösteri yaparken ya da bir şey hazırlanacaksa broşür etkinlik hazırlanmışsa öğrenciye bir şey dağıtılacaktır kim hazırlar görsel açıdan bilişim teknolojileri öğretmeni hazırlar”.

BTÖ26: “... sadece mesaj atılıyor telefon bilgileri olan velilere devamsızlık bilgileri olsun, toplantıyla ilgili olsun bilgilendirme mesajları atılıyor. Bilişim teknolojileri açısından düşünersek öyle bir uygulama var okulumuzda”.

BTÖ30: “..... Ortak sınav tarihleri yazılacak asılacak onun için beni çağırıyor karşı binaya falan gidiyorum. Ben hepsini yapıyorum da, onlar beni biraz meslekten soğutuyor”.

BTÖ36: “Web sayfasından mesaj atıyorum. Tabi gösteri olur onunla ilgisi slaytı, müziği gibi bütün her şey bize kalıyor. Bilgisayar kelimesinin geçtiği her şey bize kalıyor”.

Görüşülen öğretmenlerin; okul-aile ile ilgili işler olarak, öğretmenlerin okulun web sayfasının yapımı ve güncellenmesi, mail veya web sayfasından duyurular, veli toplantılarında teknik destek, e-okul sistemine bilgi girme, velilere sunu yapma, broşür hazırlama, veliye anket uygulama, çevredeki aileler için bilgisayar kursu açma faaliyetlerini yerine getirdikleri ifade edilebilir.

Veliye danışmanlık

Görüşülen 36 bilişim teknolojileri öğretmeninden 15'i velilere danışmanlık ile ilgili görüş bildirmiş olup, bilişim teknolojileri öğretmenlerinin görüşlerinden alınan örnek ifadeler aşağıdadır;

BTÖ4: “Geliyor. Onlar da burada soru cevap şeklinde burada yardımcı olmaya çalışıyorum ama çok fazla da bilgisayarını da getirip de falan onlara da girmemek gerekiyor. Çünkü burada iş yükünüz zaten yeterince sizin vaktinizi alıyor başka şeylere çok fazla vakit kalmıyor ama geri de çevirmemeye çalışıyorum”.

BTÖ15: “Şöyle oluyor; çocuklar diyor ailelerine bilgisayar alalım diye veli geldiğinde biz bilgisayar alacağız ne yapalım nasıl bilgisayar alalım gibisinden. Benim onlara dediğim tek şey eğer bilgisayar başında ne kadar durduğunu kontrol edebilecekseniz, internete girdiği sitelere kontrol edebilecekseniz öyle alın bilgisayar diyorum”.

BTÖ19: “Veliler çok muhatap olmuyor ama ilk şikâyetleri şey oluyor. Çocuğu bilgisayar başından kaldıramıyoruz, bilgisayar alsak mı, kontrol edebilir miyiz şeklinde. Çocuktan bilgisayarın başına geçtikten sonra kontrol çocukta oluyor”.

BTÖ23: “Hocam şunu da öğretin biz de öğrenelim gibi ya da yeni bir sorunla karşılaşmış geliyor soruyor bizzat çocuk ama veli de öğrenmek istiyor”.

BTÖ32: “Veliler öğrencilerin evde bilgisayara çok bağımlı olduklarını söyleyenler var. Verimli nasıl kullanılabilir onu soranlar var”.

BTÖ35: “Yardım isteyen bireysel olarak isteyen fikir alışverişinde bulunan oluyor da ama benim çocuğun bilgisayarı nasıl diyen hiç olmadı. Çok nadir belki bir iki tanedir bu sene. Sadece çocuğun davranışını dersteki durumunu dersi dinliyor mu çocuğun daha çok davranışlarıyla alakalı soru soruyorlar”.

Görüşülen öğretmen görüşlerine göre; bilişim teknolojileri öğretmenlerinin bilgisayar ve internet kullanımı konusunda veliye danışmanlık, ilgili öğrenciye rehberlik etme, velilere de bazı konuların (sunular vs) öğretimi, veliye öğrencinin interneti nasıl verimli kullanacağı, güvenli kullanım gibi konularda velilere yardımcı olmaya çalıştıkları söylenebilir.

Veli ilgisi

Görüşülen 36 bilişim teknolojileri öğretmeninden 14'ü velilerin ilgisi ile ilgili görüş bildirmiş olup, bilişim teknolojileri öğretmenlerinin görüşlerinden alınan örnek ifadeler aşağıdadır;

BTÖ5: “Bizim dersimiz zaten belli sınıflarda haftada bir saat olduğu için öğrenci velileriyle bizim çok fazla bir iletişimimiz olmuyor. O konuda aileleriyle ilgili hiç bir şey kullanmıyoruz. Velilerin çoğu bizi tanımıyor bile. Haftada bir saat belli öğrencilere derse girdiğimiz için”.

BTÖ10: “... hiçbir veliden şikâyet almadım. Bir veli gelipte hoca sürekli öğrencim, oğlum, kızım bilgisayar başından kalkmıyor ne ders dinliyor ne arkadaşlarıyla ilgileniyor şu ana kadar hiç rastlamadım”.

BTÖ13: “Bilgisayar dersini velinin de öğrencinin de çok fazla ciddiye almadığını düşünüyorum ben. Bilgisayar dersi artık hiç ciddiye alınmıyor. Ben birkaç tane veli toplantısına katıldığımda bütün okul genelinde yapılan görüşmelerde her öğretmene bir sınıf veriliyordu. Bilgisayar öğretmenin olduğu sınıfa pek gelen olmuyordu”.

BTÖ26: “Okul çevremizde veliler aslında çok ilgili değil. ... çocukları düşünürsek çocuklar bize geldikleri zaman ders içi zamanlarda her türlü yardımcı olmaya çalışıyorum, ailelerle pek olmuyor”.

BTÖ31: “Bu nokta da biraz ailelerde sıkıntı var, sizinle gelip de bir veli konuşmaz. Bence günümüzde Türkçe dersi ne kadar önemliyse bilgisayar dersi de o kadar önemli”.

Görüşülen öğretmen görüşlerine göre; olumlu veya olumsuz herhangi bir durumu görüşmek için velilerin pek gelmedikleri, gelenlerin de öğrencinin bilgisayara ilişkin ilgi ve durumunu sormadığı öğretmenlere pek başvurmadıkları söylenebilir.

Güvenli kullanım

Görüşülen 36 bilişim teknolojileri öğretmeninden 11'i güvenli kullanım ile ilgili görüş bildirmiş olup, bilişim teknolojileri öğretmenlerinin görüşlerinden alınan örnek ifadeler aşağıdadır;

BTÖ5: “Veliyi sunumlarla, videolarla o şekilde bilgilendiriyoruz bu konuda. Geldiklerinde de öğrencilerin bilgisayar başında geçirdikleri zamana dikkat etmeleri gerektiğini uyarıyoruz, bunları söylüyoruz. Öğrencilere de belli başlı derslerde nasıl bilgisayar başında oturmalarını, ne kadar kullanmalarını tüm derslerde söylüyoruz”.

BTÖ7: “.... programın içerisinde geçiyor geçmese de biz zaten internet konusundan başladığımızda internetin büyük olduğu kadar tehlikeli bir yer olduğunu hatırlatıyoruz çocuklara dikkat edin diye belirtiyoruz özellikle. Bununla ilgili bilişimle ilgili güvenlik konusundan slaytlar falan da hazırlıyoruz”.

BTÖ16: “Ben ilk hafta öğrencilerime teknolojinin güvenli kullanımı, sağlıklı kullanımı konusunda uyarılarımı yapıyorum ama veliler noktasında şu ana kadar öyle bir dönüt gelmedi öyle bir uygun ortamda olmadı”.

Bilişim teknolojileri öğretmenleri bilgisayarın internetin güvenli kullanımı konusunda velilere toplantılarda ve fırsat buldukça, öğrencilere ise derslerde ve laboratuvarın genel kullanımında güvenli kullanım konusunda gerekli bilgileri verdikleri ifade ettikleri bildirmişlerdir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırma sonuçlarına göre; öğretmenlerin verilen eğitimin önemli miktarını görev yaparken kullanmadıkları belirtmişler ve üniversitede alınan eğitim ile okullarda yaptıkları görevlerin örtüşmediği ifade etmişler. Öğretmen görüşlerinden öğretim elemanlarının sayı ve nitelik olarak yetersiz olduğunu ve donanım ile ilgili işlerde bazı yetersizlikler yaşadıkları anlamaktayız. Bilişim teknolojileri dersinin öğrenci, idareci ve diğer öğretmenler tarafından seçmeli bir ders olarak değerlendirilip önemsenmediği ve haftalık ders süresinin yeterli olmadığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin ders işledikleri eğitim ortamına hemen hemen hiç müdahale edemediklerini ve bu ortamlarda her öğrenciye bir bilgisayar düşmediği tespit edilmiştir. Okullarda görev yapan diğer branş öğretmenleri ve yöneticilerin aksine öğrencilerin bilgisayar okur yazarlığıyla ilgili temel işlemleri bile tam olarak bilmediklerini, daha çok oyun oynamak, facebook'a girmek gibi değişik amaçlarla bilgisayarı kullandıkları fakat kullandıklarını fakat ödev, araştırma yapma, ders çalışma gibi öğretim işlerinde kullanmadıkları söylenebilir.

Demirli, Kerimgil, ve Donmuş, (2012) araştırmalarında bilişim teknolojileri öğretmen adaylarının güçlük yaşadıkları alan olarak amaca uygun teknolojik araç gereç seçimini, teknoloji destekli öğrenme ortamı sağlamayı, ağ internet kurulumu yapabilmeyi, yazılım yönünden güçlü olduklarını bildirirken; sorun yaşadıkları alan olarak da en fazla donanım, yazılım, kaygı düzeyi ve ağ internet kullanımını bildirmişlerdir.

Eldeki çalışmada olduğu gibi; Çelebi Uzgur ve Aykaç (2016), Şerefoğlu Henkoğlu ve Yıldırım (2012), Şişman Eren ve Şahin İzmirli (2012) çalışmalarında uygulamaya dayalı bir ders olan bilişim teknolojisi dersi için sınıf mevcutlarının kalabalık olduğu sonucuna varmışlar ve her öğrenciye bir bilgisayarın düşmemesine bağlı olarak yaşanan sıkıntılara gibi benzer sorunlar olduğuna değinmişlerdir.

Bunu yanında; okullarda görev yapan diğer branş öğretmenlerinin bilişim teknolojilerini kullanımı konusunda istekli olmadıklarını, bu alan öğretmenlerinin formatör öğretmenliği zorunlu olarak kabul etmek durumunda kaldıkları, görev tanımlarının net olmadığını ve bu durumun okula ve idareciye göre değiştiği, mesleki gelişimin daha çok internetle sağlandığı, formatörlük işleri ve derse girme dışında idari yazı işleri dahil okuldaki tüm bilgisayar, internet ve teknolojik alt yapıyla ilgili işleri yapmak zorunda kaldıkları ve bilişim teknolojileri öğretmenlerinin okulun web sayfasının yapımı ve güncellenmesi, veli toplantılarında teknik destek, velilere sunu yapma, veliye anket uygulama, bilgisayar ve internet kullanımı konusunda veliye danışmanlık, velilerin herhangi bir durumu görüşmek için pek gelmedikleri, yine öğretmenlerin velilere ve öğrencilere güvenli kullanım konusunda gerekli bilgileri vermeye çalıştıkları ifade edilebilir.

Benzer şekilde alandaki araştırmalarda; bilgisayar dersi verecekleri öğrenci sayısının bilgisayar sayısından çok fazla olması, bilgisayar dersinin seçmeli ders olması, bilgisayar ders saatinin yetersizliği, bilgisayarın daha çok oyun aracı olarak görülmesi, öğretmenlerin mesleki yeterliklerin çoğuna sahip oldukları ancak sahip oldukları bu mesleki yeterlikleri, okuldaki teknolojik alt yapının yetersizliğinden dolayı kullanamadıkları, öğrencilerin dersi ciddiye almadığı gibi sonuçlar belirlenmiştir (Altun ve Ateş, 2008; Çakır ve Yıldırım, 2009; Özbey, 2011; Topuz, 2010; Türk, 2008; Altun ve Ateş, 2008). Yine Durdukoca ve Arıbaş (2011) yaptıkları araştırma sonucunda elde edilen bilgilere göre bilişim teknolojileri dersi seçmeli ders kapsamından çıkarılıp zorunlu ders kapsamına alınması gerektiğini vurgulamışlardır. Ayrıca bilişim teknolojisi öğretmenleri arasında dahi görev alanlarının ne olduğuna dair kesin ifadeler olmadığı ve bu konuda fikir ayrılıklarının olduğu, okul yöneticileri, öğretmenler ve öğrencilerin her birinin Bilişim teknolojisi öğretmenlerinden ders dışında farklı isteklerinin olduğu saptanmıştır (Topu ve Göktaş, 2012). Bunun yanında bu araştırmada olduğu gibi, Yeşiltepe ve Erdoğan (2013) araştırmalarında bilişim teknolojisi öğretmenlerinin, okulda öğretmenlik görevleri dışında birçok görev ve sorumlulukları olduğunu saptamışlardır.

Sonuçta özet olarak öğretmen görüşlerinden; üniversitede alınan eğitimle yapılan görevin tam örtüşmediği, uygulama gerektirecek öğretmenlik becerilerinin yeterliklerinde bazı eksikliklerin olduğu, bilişim teknolojileri dersinin öğrenci, idareci ve diğer öğretmenler tarafından seçmeli bir ders olarak değerlendirildiği, öğretmenlerin ortama müdahale edemediği, planlamaya pek önem verilmediği, öğretmenlerin genelde internet üzerinde buldukları hazır materyallerle ders işledikleri, öğrencilerin bilgisayar okur yazarlığıyla ilgili temel işlemleri bile

tam olarak bilmedikleri, diğer branş öğretmenlerinin bilişim teknolojilerini kullanımı konusunda istekli olmadıkları, bilişim teknolojileri öğretmenlerinin formatör öğretmenliği zorunlu olarak kabul etmek durumunda kaldıkları, mesleki gelişimin daha çok internetle sağlandığı, değerlendirme işlerinin ciddiye alınmadığını, değerlendirme sürecinde öğrencilerin dersi ciddiye almadıkları, velilerin herhangi bir durumu görüşmek için okula pek gelmedikleri tespit edilmiştir.

Bilişim teknolojisi öğretmenleri ile öğretmen yeterliklerini sistem içerisinde ne kadar ve nasıl kullandıklarına yönelik ve bu araştırmada olduğu gibi öğretmenlerin uygulamadaki sorun, önerileriyle ilgili, farklı öğretmenlik alanlarında ve farklı çalışma gruplarından oluşan benzer araştırmalar yapılması uygun olabilir.

KAYNAKÇA

- Altun, E. ve Ateş, A. (2008). Bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmen adaylarının sorunları ve geleceğe yönelik kaygıları, *İlköğretim Online*, 7(3), 680-692, <http://ilkogretim-online.org.tr> (12.09.2012).
- Arıkan, Y. D. (2009). Bilişim teknolojileri öğretmen adayları ve öğretmenlik uygulaması dersi, *Ege Eğitim Dergisi*,(10) 1, 1-231.
- Çakır, R. ve Yıldırım S. (2009). “Bilgisayar öğretmenleri okullardaki teknoloji entegrasyonu hakkında ne düşünürler?”, *İlköğretim Online*, 8(3), 952-964, <http://ilkogretim-online.org.tr>. (07.08.2012).
- Çelebi Uzgu, B ve Aykaç, N. (2016). Bilişim teknolojileri ve yazılım dersi öğretim programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi (Ege bölgesi örneği), *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13 (34), 273-297.
- Demirli, C. Kerimgil, S. ve Donmuş, V. (2012). Türkiye’deki bilişim teknolojileri öğretmen adaylarının mesleklerine yönelik görüşleri, *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 369-388.
- Durdukoca, Ş. F. ve Arıbaş, S. (2011) İlköğretim seçmeli bilişim teknolojileri dersi 5. Basamak öğretim programının öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi (Malatya ili örneği), *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7 (1), 140-168.
- Gündoğdu, K. Aytaçlı, B. Aydoğan, R. Yıldırım, C. (2015) Öğretmen Yeterlikleri Alanında Yazılan Makalelerin İçerik Analizi, *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 30-43. <http://www.dergi.adu.edu.tr/egitimbilimleri/> (28.08.016).
- Kubat, U. (2015) Fen bilgisi öğretmen adaylarının öğretme ve öğrenme sürecine yönelik yeterlikleri, *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(15), 601-614 DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8939>, Ankara, Turkey.
- Milli Eğitim Bakanlığı-Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü [EĞİTEK]. (2001). Bakanlığımızca bilgisayar laboratuvarı kurulan okullarda görev yapan müdür, müdür yardımcıları, formatör öğretmenler, bilgisayar öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin bilgisayar laboratuvarı- na ilişkin görev talimatı. Ankara, MEB. http://aftiboroo.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/03/01/704895/dosyalar/2014_12/09010309_bitefodeiik.pdf (25.08.2016)
- Milli Eğitim Bakanlığı-Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü (2008) Öğretmen mesleği genel ve özel alan yeterlikleri, Ankara. <http://otmg.meb.gov.tr/Yayin.html>, 1. Kısımdan (18.08.2016).
- Mutlu, P ve Erdem, M. (2013). Bilişim teknolojileri öğretmenlerinin Türkiye’nin bit vizyonu farkındalıklarıyla öğretim etkinlikleri arasındaki ilişki, *İlköğretim Online*, 12(4), 981-999, <http://ilkogretim-online.org.tr>. (05.12.2015)
- Özbey, N. (2011). *İlköğretim bilgisayar dersi (1-8. sınıflar) öğretim programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi: Kars ili örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars.
- Şerefoğlu Henkoğlu, H. ve Yıldırım, S. (2012). Türkiye’deki İlköğretim Okullarında Bilgisayar Eğitimi: Kuram ve Uygulamadaki Farklılıklar, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 45 (1), 23-61.
- Şişman Eren, E ve Şahin İzmirli, Ö. (2012). İlköğretim okul müdürü ve bilişim teknolojileri öğretmenlerine göre bilişim teknolojileri dersinde yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(4), 2861-2888.
- Topu, F. B. ve Göktaş, Y. (2012). Bilişim teknolojileri öğretmenlerinin üstlendikleri roller ve onlardan beklentiler, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12 (1), 461-478.

- Topuz, A.C. (2010). *Bilgisayar öğretmenlerinin meslek hayatında karşılaştıkları sorunlara yönelik nitel bir araştırma*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Türk Eğitim Derneđi (2009). *Öğretmen yeterlikleri(özet rapor)*, Ankara.
- Türk, Ö. (2008). *Bilgisayar Öğretmenlerinin mesleki yeterliliklerini çalışma ortamlarında kullanabilirliklerinin değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yeşiltepe, G. M. ve Erdoğan, M. (2013). İlköğretim Bilişim Teknolojileri Öğretmenlerinin Mesleğe Yönelik Sorunları, Bu Sorunların Nedenleri ve Çözüm Önerileri, *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(3), 495-530.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.